

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora – Predlog sklepa Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Sklepa št. 1313/2013/EU o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite

(COM(2017) 772 final – 2017/0309 (COD))

(2019/C 62/37)

Poročevalec: **Dimitris DIMITRIADIS**

Zaprosilo	Evropska komisija, 18. 6. 2018
Pravna podlaga	člena 196 in 304 Pogodbe o delovanju Evropske unije
Sklep predsedstva	26. 6. 2018
Pristojnost	strokovna skupina za kmetijstvo, razvoj podeželja in okolje
Datum sprejetja mnenja strokovne skupine	5. 10. 2018
Datum sprejetja mnenja na plenarnem zasedanju	18. 10. 2018
Plenarno zasedanje št.	538
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	205/2/1

1. Sklepi in priporočila

Sklepi

1.1 Glede na stalno spreminjajoče se nove razmere, ki so posledica pojavov, povezanih s podnebnimi spremembami, ter močno vplivajo na človekovo dejavnost in obstoj, Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) poziva evropske organe, naj sprejmejo nove skupne ukrepe in politike.

1.2 Za spopadanje s temi pojavi sta potrebna večja pazljivost in solidaren razvoj ne le načrtov, temveč tudi konkretnih rešitev. Predlog za spremembo mehanizma EU na področju civilne zaščite rescEU, ki bo prvič vključeval zmogljivosti za gašenje gozdnih požarov iz zraka ter zmogljivosti za iskanje in reševanje v mestih, terenske bolnišnice in nujne zdravniške ekipe, je korak v to smer.

1.3 Po mnenju EESO je pomembno, da predlog določa, da bo lahko Komisija poleg štirih opisanih zmogljivosti pooblaščenca za opredelitev dodatnih zmogljivosti, ki jih bo moral imeti mehanizem rescEU, in da ji bo s tem zagotovljena potrebna prožnost.

1.4 EESO meni, da Komisija s svojim predlogom uveljavlja pojem evropske solidarnosti, vendar držav članic nikakor ne razbremenuje njihovih obveznosti in vloge, ki jo morajo odigrati.

1.5 Z novim mehanizmom civilne zaščite bodo EU kot celota in vsaka posamezna država članica skupaj uporabljale zmogljivosti strukture, ki bo imela lastna sredstva, pa tudi druga sredstva, ki jih bodo prispevale države Unije.

1.6 EESO meni, da Komisija s predložitvijo obravnavanega predloga potrjuje svoje spoznanje, da je treba informacije organizirano razširjati in znanja strukturirano sporočati zainteresiranim akterjem, če želimo od tega imeti koristi.

1.7 Izobraževanje in pripravlanje prebivalstva na soočenja z nesrečami morata biti ključni element skupne civilne zaščite, ki se izvaja v sodelovanju z državami članicami in tretjimi državami, udeleženi pri skupnih ukrepih, in z dejavnim sodelovanjem regionalnih in lokalnih skupnosti.

1.8 Če je civilna zaščita tako stvar vseh kot vsakega posameznika, pa individualna odgovornost ni edini dejavnik za izboljšanje spopadanja z izzivi. V zvezi s tem imajo večjo vlogo skupna prizadevanja in skupna ozaveščenost. V takih okoliščinah je nujno mobilizirati civilno družbo, nevladne organizacije, prostovoljce in neodvisne udeležence, da sodelujejo tako pri pripravi kot izvajanju načrtov za nujno posredovanje v primeru naravnih nesreč.

1.9 Podjetniški sektor in osebe, ki so v njem zaposlene, lahko s skupnimi ukrepi družbi pomagajo, da se prilagodi škodljivim učinkom podnebnih sprememb ali jih celo prepreči in da v čim večji meri zmanjša posledice naravnih nesreč ali vzroke tistih nesreč, ki jih povzroči človek, na primer ko gre za emisije plina in drobnih delcev.

1.10 Današnje inovativne tehnologije in digitalna orodja (internet stvari) je treba dati na voljo enotam, ki vodijo cikel ukrepanja na področju civilne zaščite na vsaki posamezni ravni. Nevarnosti je mogoče preprečiti s pravilno uporabo orodij, razvitih v fazi preprečevanja ali za nadzor, vodenje ali obveščanje zmogljivosti na terenu.

1.11 EESO meni, da mehanizem rescEU, ki ga predlaga Komisija, lahko:

- (a) evropskim državljanom pošlje močno sporočilo o evropske solidarnosti v trenutku, ko jo EU še posebej potrebuje;
- (b) okrepi sodelovanje držav pristopnic k EU in ustrezno kulturo solidarnosti, ki mora vladati med njenimi državami članicami;
- (c) spodbudi države, ki sodelujejo v evropskih institucijah, da bodo obravnavale občutljiva in pomembna področja, in sicer tako, da se bodo zavedale konkretnega pomena, ki ga ima zveza držav, kot je EU, pri tematikah, o katerih se običajno ne razpravlja;
- (d) spodbudi regionalno sodelovanje in pomaga zmanjšati politične napetosti na občutljivih območjih, kot kažejo številni primeri iz preteklosti, v katerih se je skupaj borilo proti velikim naravnim nesrečam.

1.12 EESO opozarja, da se je letos poleti poleg elementov, ki jih je Komisija predstavila v zvezi z obsegom naravnih pojavov in nesreč do leta 2017, pokazalo, da je treba pregledati in dopolniti okvir, ki trenutno velja za mehanizem EU na področju civilne zaščite. Požari, vročinski valovi ali poplave, ki so bili tako izraziti kot še nikoli po vsem ozemlju Evrope, celo v regijah, v katerih se take nesreče doslej niso dogajale, in so povezani s podnebnimi spremembami, pa tudi močni in pogosti požari, ki nepredvideno povzročijo masovno uničenje in izgube, kažejo, da je treba sprejeti pobude, kakršno predlaga Komisija z mehanizmom rescEU.

1.13 EESO je prepričan, da bo treba vprašanja v zvezi s civilno zaščito v prihodnjih letih obravnavati vse bolj globalno, politike posredovanja pa vključiti v vse ravni človekove dejavnosti. Ugotavlja, da je treba na področju civilne zaščite v EU nemudoma sprejeti širši politični in regulativni okvir.

Priporočila

1.14 Čeprav EESO razume težave in obveznosti, ki jih ima Komisija zaradi veljavne evropske zakonodaje in ki izhajajo predvsem iz primarne zakonodaje, meni, da si je treba čim bolj prizadevati, da bi države članice sprejele idejo skupnega pristopa k vprašanju civilne zaščite, zlasti pri preprečevanju, odzivanju in obnovi.

1.15 Priprava študij o državni oceni tveganja ter akcijskih načrtov za preprečevanje in odzivanje na lokalni, regionalni in nacionalni ravni, ki je seveda prostovoljna, vendar se zanj prejema sredstva, bi morala biti element, s katerim bi države članice Unije spodbudili, da čim bolj izkoristijo prednosti, ki jih ponuja mehanizem rescEU.

1.16 Komisija bi morala v sodelovanju z državami članicami pripraviti splošna načela in smernice za spremembo nacionalnih zakonodaj, s katero bi dobili skupen, sodoben in skladen okvir za vprašanja, kot so zgodnje opozarjanje, prostovoljstvo in njegovo institucionalizirano sodelovanje na vseh ravneh cikla ukrepanja na področju civilne zaščite ali obveznost, da določen delež svojega proračuna namenijo preventivnim dejavnostim, če navedemo le nekaj primerov.

1.17 EESO meni, da bi z vzpostavitvijo skupnih upravnih postopkov v državah članicah na tem področju našli skupen jezik, s čimer bi čim bolj izkoristili prednosti, ki jih ponuja mehanizem rescEU, ter zagotovili zeleno prožnost in učinkovitost, zlasti za nujne operacije.

1.18 Po mnenju EESO bi bilo treba v celoti izkoristiti instrumente, kot je evropsko združenje za teritorialno sodelovanje, da se na čezmejni ravni zagotovi skupno ukrepanje držav članic na področju civilne zaščite.

1.19 EESO je prepričan, da bo treba pripraviti pobudo za spodbujanje inovacijskih in zagonskih podjetij, da izpopolnijo, razvijejo ali ustvarijo nova visokotehnološka orodja za preprečevanje in odzivanje, kot so sistemi za napovedovanje, opozarjanje ali posredovanje.

1.20 Gozdni požari na primer kažejo, da je treba vzpostaviti take sisteme in hkrati izkoristiti prednosti evropske industrije na področjih aeronavtične, informatične, avtomobilizma, sistemov za boj proti ognju itd.

1.21 EESO je prepričan, da bo Komisija morala v svoja prizadevanja dejavno vključiti skupnost znanstvenikov in raziskovalcev ter z njimi razpravljati o ukrepih, ki jih je treba izvajati v različnih fazah cikla civilne zaščite.

1.22 Da bi omogočili izmenjavo dobrih praks ter informacij o novih možnostih, ki jih ponuja tehnologija, in tudi drugih zadevah, bi bilo primerno sprejeti pobudo za vzpostavitev letnega evropskega foruma, ki bi lahko deloval pod okriljem EESO in na katerem bi sodelovali predstavniki znanstvene sfere ter voditelji, odgovorni za področje civilne zaščite.

1.23 Komisija mora državam članicam nujno priporočiti vrsto dobrih praks, posebej na področju preprečevanja in obnove, ter vanje uvesti modele, ki zagotavljajo vzdržnost in trajnost.

1.24 EESO vidi v prostovoljstvu in s tem v civilni družbi enega glavnih vzvodov, ki aktivirajo mehanizme na področju civilne zaščite. Zato meni, da je nujno predvideti njihovo podporo s sredstvi in opremo na evropski ravni ter jih na institucionalni ravni vpisati v novi mehanizem rescEU.

1.25 Organi EU bodo morali za vzpostavitev enotnega okvira za njegovo upravljanje nedvomno razpravljati o tem, kako zagotoviti vključitev delavcev, ki to želijo, v ekipe prostovoljcev, ter sprejeti ustrezne določbe za zagotovitev njihovih temeljnih pravic, kot sta zavarovanje in pravica do dopusta, ki ga ni mogoče zavrnilo, kadar so odsotni z dela, ker sodelujejo v operacijah civilne zaščite na terenu.

1.26 Koristno bi bilo vzpostaviti skupni evropski sistem kvalifikacij za prostovoljne ekipe civilne zaščite in za sredstva, ki jih uporabljajo, in ga dopolniti z *ad hoc* izobraževanji na lokalni, regionalni, nacionalni in/ali evropski ravni.

1.27 EESO opozarja Komisijo, da bi bilo treba evropskim strukturnim in investicijskim skladom neposredno zagotoviti zeleno prožnost za financiranje obnovitvenih del in sanacije ob nesreči, pri čemer poudarja, da so ob teh prizadevanjih potrebne študije v podporo trajnostnemu razvoju projekta ter ponovni vzpostavitvi normalnega življenja v prizadetih regijah, zlasti ko gre za podeželske regije, da bi se izognili odseljevanju prebivalstva iz njih.

1.28 Koristno bi bilo, da bi „zmogljivosti“, ki bi jih bilo mogoče kupiti ali najeti, kot je predvideno v okviru novega mehanizma rescEU, po potrebi nudile več možnosti uporabe, da bi se naložba čim bolj povrnila. Zračne zmogljivosti bi bilo na primer mogoče uporabiti za gašenje gozdnih požarov, izvajanje operacij iskanja in reševanja, nadzor nad mejami ob čezmejnih nesrečah in seveda izvajanje preventivnih dejavnosti.

1.29 Z zagotovitvijo možnosti za mešano uporabo zmogljivosti, ki bi zajemala tako področje varnosti (*safety*) kot zaščite (*security*), bi morda lahko privarčevali sredstva, pa tudi dali prednost celovitim dejavnostim posredovanja, ki jih izvaja EU, in prispevali k cilju dopolnjevanja ukrepov.

1.30 Razpršeno razporeditev zmogljivosti, kot je predvidena v okviru mehanizma rescEU, je treba obravnavati v ločeni študiji, v kateri se ne bodo upoštevali le geografski, geološki in finančni dejavniki, temveč glede na tveganja tudi in predvsem možnosti neposrednega odziva in kritja regij EU v primeru posamezne nevarnosti.

1.31 EESO predlaga, naj na splošno ter vsaj ob sprožitvi in posredovanju evropskega mehanizma pristojna država članica ali regija pripravi dokumentacijo o nesreči, za katero bi lahko Komisija pripravila obrazec, da se zbere strokovno znanje in izboljšajo prihodnje prakse posredovanja ter ustvari vseevropska zbirka podatkov. Priporoča se tudi določitev kazalnikov za merjenje rokov ukrepanja rescEU in njegov dejanski učinek.

1.32 EESO se strinja, da bi lahko bilo izvajanje določb za načrtovanje v zvezi z ocenjevanjem tveganj in njihovim obvladovanjem predhodna pogojenost na podlagi kohezijske politike in politike Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Kljub temu opozarja, da bi bilo pred takim ukrepom treba izvesti obsežno kampanjo obveščanja, da ne bi prekinili proizvodnega procesa.

1.33 EESO meni, da je treba okrepiti sodelovanje držav članic v evropskem naboru civilne zaščite. Pripravljalni ukrepi, ki jih bodo sprejele za sodelovanje, bi kljub temu morali vključevati tudi njihove naložbe v dodatno opremo, da se prepreči oslabitev njihovih sredstev in okrepi operativna zmogljivost celotne Unije.

1.34 Po mnenju EESO velja opozoriti, da je v fazi obnove po kakršni koli vrsti nesreče treba posebno pozornost nameniti sektorju MSP kot glavnemu gonilu ekonomskega in socialnega vsakdanjika.

2. Splošne ugotovitve (zgodovina)

2.1 Mehanizem Unije na področju civilne zaščite zagotavlja okvir za sodelovanje in dodeljevanje pomoči v primerih velikih in izrednih potreb, do katerih lahko pride v EU ali zunaj nje. Ustrezni zakonodajni okvir je bil uveden z Odločbo Sveta 2001/792/ES, Euratom o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti za pospeševanje okrepljenega sodelovanja na področju civilne zaščite.

2.2 Prvotna odločba je bila v naslednjih letih spremenjena z Odločbo Sveta 2007/779/ES, Euratom o vzpostavitvi mehanizma Skupnosti na področju civilne zaščite (prenova) in Sklepom št. 1313/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite.

2.3 Trenutno v mehanizmu sodeluje 28 držav članic EU, države Evropskega gospodarskega prostora, kot sta Islandija in Norveška, ter Črna gora, Srbija, nekdanja jugoslovanska republika Makedonija in Turčija. EESO meni, da bi bilo zlasti koristno, če bi sodelovale tudi druge države, da bi bilo njegovo delovanje prožnejše in hitrejše, sredstva zanj pa boljše uporabljena.

2.4 Evropska komisija je 23. novembra 2017 sprejela predlog o spremembi zakonodajnega okvira mehanizma na področju civilne zaščite Unije, ki ga spremlja ustrezno sporočilo. Na podlagi pridobljenih izkušenj so cilji predlaganega besedila naslednji:

(a) vzpostavitev namenske rezerve zmogljivosti (sredstev) EU na področju civilne zaščite;

(b) zagotovitev hitrejšega izvajanja pomoči in zmanjšanje birokracije;

(c) sprejetje dodatnih ukrepov glede preprečevanja in pripravljenosti.

2.5 Do zdaj je bilo glavno sredstvo financiranja Solidarnostni sklad Evropske unije, ustanovljen leta 2002 z Uredbo (ES) št. 2012/2002.

2.6 EESO je pred tem že izrazil svoja stališča glede civilne zaščite, naravnih nesreč in Solidarnostnega sklada v mnenjih NAT/314/2006⁽¹⁾, NAT/375/2008⁽²⁾, NAT/438/2009⁽³⁾, ECO/355/2013⁽⁴⁾ in ECO/426/2017⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ UL C 139, 11.5.2001, str. 27.

⁽²⁾ Mnenje EESO o izboljšanju mehanizma civilne zaščite Skupnosti – odziv na naravne nesreče (UL C 204, 9.8.2008, str. 66).

⁽³⁾ Mnenje EESO o skupnostnem pristopu k preprečevanju naravnih nesreč in nesreč, ki jih povzroči človek (UL C 318, 23.12.2009, str. 97).

⁽⁴⁾ Mnenje EESO o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 2012/2002 o ustanovitvi Solidarnostnega sklada Evropske unije (UL C 170, 5.6.2014, str. 45).

⁽⁵⁾ Mnenje EESO o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o spremembi Uredbe (EU) št. 1303/2013 v zvezi s posebnimi ukrepi za zagotovitev dodatne pomoči državam članicam, ki so jih prizadele naravne nesreče (UL C 173, 31.5.2017, str. 38).

2.7 Glavni elementi, na podlagi katerih trenutno deluje mehanizem Unije na področju civilne zaščite, so Center za usklajevanje nujnega odziva (Emergency Response Coordination Centre) v Bruslju, skupni komunikacijski in informacijski sistem za primer nesreč (Common Emergency Communication and Information System), ekipe za posredovanje, moduli civilne zaščite in ekipe za tehnično pomoč, ki imajo na voljo sredstva, ter program usposabljanja in izmenjave strokovnjakov.

3. Sedanja oblika mehanizma

3.1 Z Lizbonsko pogodbo so bila opredeljena nova področja pristojnosti, na katerih lahko posreduje Evropska unija. Na področju civilne zaščite so ji bile na novo podeljene pristojnosti, ki so predvsem podporne.

3.2 Namen Lizbonske pogodbe je zlasti povečati zmogljivost EU za obvladovanje nesreč, ki so bodisi naravne bodisi jih povzročil človek. Člen 196 tako omogoča, da EU sprejme ukrepe za preprečevanje tveganj, pripravljenost osebja na področju civilne zaščite, odzivanje na naravne nesreče ali nesreče, ki jih je povzročil človek, operativno sodelovanje med nacionalnimi službami civilne zaščite in usklajevanje ukrepov na mednarodni ravni.

3.3 Poleg tega so te določbe v zvezi s civilno zaščito povezane s solidarnostno klavzulo iz člena 222 Pogodbe, na podlagi katere je EU pristojna za pomoč državi članici, ki je bila žrtev terorističnega napada, naravne nesreče ali nesreče, ki jo je povzročil človek.

3.4 Danes so skrajni vremenski pojavi, ki so posledica podnebnih sprememb, očitni tudi v Evropi. EESO se strinja z oceno Komisije in Evropskega parlamenta, da sta bili leti 2017 in 2018 za evropsko celino težavni, kar zadeva naravne nesreče, saj je v njih umrlo veliko ljudi, uničenih pa je bilo tudi veliko gozdnih površnih, premoženja in infrastrukture. Zelo so bile prizadete kmetijske, gozdarske, trgovinske in industrijske dejavnosti, zaskrbljujoče pa je naraslo število pojavov, kot so gozdni požari, na severu EU v regijah, ki so do zdaj veljale za varne vsaj pred takimi pojavi.

3.5 EESO meni, da je v novonastalem okolju evropski mehanizem civilne zaščite v sedanji obliki zastarel, saj se slabo izvaja, je počasen in neučinkovit, zlasti kadar v istem trenutku pride do naravnih nesreč v različnih regijah. Druga njegova slabost je, da ima na voljo izjemno majhna sredstva, ki krijejo le stroške prevoza, ne pa vseh operativnih ali drugih stroškov, ki so pogosto veliko višji.

3.6 Hkrati se danes zdi, da države članice, ki se lahko zanesejo le na lastna sredstva, ne morejo obvladovati velikih nesreč, saj bi bil strošek za nakup ali najem vse opreme za posredovanje za posamezno državo izjemno visok, zato je nujno, da lahko računajo na ukrepe na evropski ravni.

3.7 Na primer cena za nakup sodobnega in učinkovitega letala za gašenje vrste Canadair, kakršen se veliko uporablja v državah članicah, je ocenjena na približno 30 milijonov EUR, čeprav je njihova proizvodnja prekinjena in lahko družba, ki jih proizvaja, tudi če prejme nova naročila, letno zagotovi le eno ali dve novi letali.

3.8 Čeprav je trenutno mogoče aktivirati mehanizem za sprostitev sredstev, kadar državi grozi velika nesreča, se najpogosteje zgodi, da druge države EU ne morejo nuditi nobene pomoči, saj jim bodisi očitno primanjkuje sredstev bodisi tistih nekaj držav, ki ima sredstva na voljo, zaradi spremembe pogojev ne sme začeti nobene operativne dejavnosti v drugi državi članici.

3.9 Glede na zmogljivosti, ki so trenutno na voljo mehanizmu na področju civilne zaščite, postane navedena določba iz člena 222 Lizbonske pogodbe pogosto brezpredmetna, **saj so sredstva omejena, upravna bremena zavirajo kakršen koli takojšnji odziv in hitro ukrepanje, medsebojno povezovanje znanj in izmenjava dobrih praks pa obstajata le v teoriji.**

4. Splošne ugotovitve o predlogu Komisije

4.1 EESO ponavlja, da je treba izboljšati, spremeniti in razviti mehanizem EU na področju civilne zaščite in ga spremeniti v celovito evropsko ureditev za obvladovanje nesreč, s ciljem, da zajame ves cikel ukrepanja na področju civilne zaščite, od preprečevanja do obnove.

4.2 S predlogom za okrepitev svojih zmogljivosti za obvladovanje teh nesreč z mehanizmom rescEU, Evropska unija in njene države članice izkazujejo svojo človečnost tako načelno kot na terenu, obenem pa v času, ko se je treba vrniti h koreninam Evrope, izkazujejo tudi enotnost in solidarnost, ki sta bistveni načeli njenih ustanovnih pogodb in sporazumov, ki na njih temeljijo.

4.3 Poudariti je treba, da v praksi še ne obstajajo resne evropske določbe, ki bi spodbujale k pripravi dinamičnih predlogov in sklepanju trdnih zavezništev za obvladovanje teh nesreč, ter da se spontana prizadevanja v tem smislu pogosto izkažejo za nekoristna in neučinkovita. Vedno bolj se čuti potreba po pogostejših vajah med državami, ki so izpostavljene skupnim nevarnostim in imajo skupne meje ter na katerih bi sodelovali in se usposabljali prostovoljci, ter hkrati po sprejetju spodbujevalnih ukrepov za skupnosti, da bi se povečalo število prostovoljcev v njih, tako da bi jih oprostili nalog, kot je rezerva, ali jih razbremenili.

4.4 EESO se strinja, da je treba okrepiti mehanizme za preprečevanje in pripravljenost ter povečati odpornost infrastrukture in ekosistemov. Poleg zmanjšanja človeških žrtev, zaščite družbe in neposrednega dobička, ki bo nastal zaradi zmanjšanja odzivnih potreb, se bo izboljšala tudi zaščita dejavnosti kmetijske proizvodnje, saj bo manj tveganj za požare ali poplave, ki so hud udarec za primarni sektor.

4.5 Komisija priznava, da se nevarnosti, ne glede na njihov izvor, najsi izhajajo iz narave, kot so poplave, požari ali potresi, ali jih povzroči človek, v primeru tehnoloških nesreč, terorističnih napadov itd., spreminjajo in razvijajo, njena ugotovitev pa se povsem ujema z obliko teh nevarnosti v današnjem času in vse večjimi vplivi, ki jih pripisujemo podnebnim spremembam. Pojem odpornosti, ki je bil vpeljan na področje obvladovanja tveganj nesreč, odraža način, kako je treba izvajati vse gospodarske dejavnosti na splošno in zlasti na področju infrastrukture. Za oceno in krepitev njihove odpornosti je treba uporabiti najsodobnejša digitalna orodja in vodilne tehnologije na področju inovacij.

4.6 V zasnovi, ki je bila oblikovana za krepitev zmogljivosti za preprečevanje, pripravljenost in odziv v primeru nesreč ter tudi za obnovo po teh nesrečah, so prvič poudarjeni ključni stebri, na katerih temelji podpora načelu trajnostnega razvoja. EESO se povsem strinja s celotno razlago pojma civilne zaščite v vsem njegovem ciklu, saj je tako poudarjena potreba po previdnosti na družbenem, gospodarskem in okoljskem področju. S tem globalnim pristopom vsi odgovorni akterji sodelujejo v celotnem ciklu ter pri razširjanju in posredovanju strokovnega znanja in praks. Da bi bil pristop uspešen, bi morale skupine iz držav s skupnimi značilnostmi glede izpostavljenosti tveganju skupaj izvajati programe in vaje ali usposabljanja.

4.7 Mehanizem sodi v okvir programa Združenih narodov 20/20 in globalne strategije za obvladovanje tveganj nesreč, opredeljene v Sendajskem okviru za zmanjševanje tveganja nesreč, natančneje v njeno prvo prednostno področje, ki je „razumevanje tveganj nesreč“.

4.8 EESO se strinja tudi s splošnim načelom, da se vzpostavi mreža znanj in usposabljanj, ki bi temeljila na opisu Komisije, vendar ugotavlja, da je treba v to mrežo na institucionalni ravni vključiti znanstveno in akademsko skupnost ter jo pooblastiti za izvajanje raziskovalnih dejavnosti v obliki del in študij, s katerimi bi opisali in ocenili morebitna tveganja, ranljivost zaradi teh tveganj in izpostavljenost skupnosti nevarnostim. Zaradi vseh izkušenj in znanja zasebnih pobud, podjetij in civilne družbe ter zaradi lažje mobilizacije struktur skupnosti neposredno na lokalni ravni, je treba, ko pride do nesreč, vse strukture povezati. Poleg tega je glavna prednostna naloga, da so državljani obveščeni in usposobljeni o različnih nevarnostih, s katerimi se morajo spopasti.

4.9 EESO podpira specifične zmogljivosti, katerih razvoj predlaga Komisija v okviru mehanizma rescEU, kar zadeva vzpostavitev rezervnega nabora letal za gašenje, visoko zmogljive črpalke, ureditve za iskanje in reševanje v mestih ter operativne zmogljivosti, ki jih je treba razviti v javnem zdravstvu, s pridobitvijo terenskih bolnišničnih enot in nujnih zdravniških ekip, kot je opisano v odstavku 2 poglavja 3.1 njenega sporočila. Po mnenju EESO je treba zagotoviti, da so te zmogljivosti interoperabilne in da jih je mogoče prožno uporabljati, da se z vidika trajnostnega razvoja izkoristi ekonomija obsega. Možno bi bilo na primer predvideti nakup zrakoplovov, ki bi se uporabljali hkrati za a) boj proti požarom iz zraka, b) izvajanje nadzora in zračne patrolje, ki bi omogočale hitro opozarjanje, c) izvajanje operacij iskanja in reševanja,

d) prevoz bolnikov iz težko dostopnih območij ali oddaljenih otokov. Tako bi lahko te zmogljivosti za zračni prevoz koristno uporabljali skozi vse leto, da bi se amortizirale hitreje in v finančno ugodnih pogojih.

4.10 EESO predlaga, naj se vzpostavijo regionalne strukture v regijah, v katerih obstaja večje tveganje, da bo potrebno takojšnje posredovanje. Okrepiti je treba tudi lokalne skupnosti, tako da se jim zagotovijo potrebna sredstva za prvi odziv, ter na tej ravni vzpostaviti dobro usposobljene ekipe, ki imajo na voljo sisteme zgodnjega opozarjanja. Poleg tega se zdi absolutno nujno pripraviti in razpošiljati skupne priročnike, ki bi dajali smernice.

4.11 EESO pozdravlja razširitev področij financiranja ukrepov na področju civilne zaščite v državah članicah, ki zdaj na primer zajemajo prilagajanje, obnovo in zvišanje odstotka sofinanciranja na področju prevoza. Ko na primer potres povzroči ogromno uničenje, je sofinanciranje EU in prizadete države članice absolutno upravičeno za prevoz in namestitev majhnih bivalnih enot ter za ureditev ustreznega mesta, tako da se izvedejo potrebna dela za namestitev infrastrukture in opreme za skupno rabo (elektrika, vodooskrba, komunikacije, kanalizacija), da se čimprej ponovno vzpostavi družbeno in gospodarsko življenje in zagotovi socialna kohezija.

4.12 EESO ne nasprotuje temu, da se pri sofinanciranju upoštevajo operativni stroški, vendar opozarja, da je treba predvideti objektivni mehanizem za napovedovanje in zlasti ocenjevanje njihove višine, da se sredstva ustrezno porabijo. Poleg tega meni, da je nujno izkoristiti vse nadomestne vire financiranja, kot so strukturni skladi ali sofinanciranje s strani Evropske investicijske banke.

4.13 EESO se je v vrsti svojih mnenj zavzel za to, da se poenostavijo birokratski postopki in zagotovi nujna prožnost pri uporabi evropskih sredstev, ne da bi to vplivalo na preglednost postopka in neodvisen nadzor nad njim, ki sta glavna pogoja za zakonito in učinkovito uporabo prispevkov evropskih državljanov.

4.14 EESO odobrava, da Komisija navaja boj proti vplivom terorizma, ter meni, da je potreben dobro opredeljen okvir za ukrepe preprečevanja, odziva (na ravni posledic) in obnove. V bližnji prihodnosti bi lahko v zvezi s tem pripravila načrt tudi za razvoj nabora rezervnih sredstev za obvladovanje naravnih nesreč, ki so posledica kemičnih, bioloških, radioloških in jedrskih nesreč, ne da bi podjetja, ki delujejo v teh sektorjih, oprostili njihovih odgovornosti ali obveznosti. EESO opozarja, da lahko nepravočasen odziv na take nesreče med drugim dokončno ogrozi proizvodnjo iz primarnega sektorja ter tako dolgoročno povzroči ogromne posledice za oskrbo in zdravje celotnega prebivalstva.

4.15 Meni, da je v okviru mehanizma rescEU nujno mobilizirati civilno družbo s priznanjem na institucionalni ravni, tako da se jo spodbudi, da vsakič, ko je to mogoče, sodeluje pri pripravi politik in preprečevanju ter odzivu na nesreče. Prav tako je treba v to vključiti evropsko solidarnostno enoto.

5. Posebne ugotovitve

5.1 Po mnenju EESO je nujno tudi okrepiti vlogo regionalnih in lokalnih skupnosti na področju civilne zaščite in v novem mehanizmu Unije, tako da:

- (a) se vključijo v fazo preprečevanja, oblikovanja in izvajanja ukrepov za obvladovanje tveganj ter njihovo kritje, ne glede na to, ali gre za naravna tveganja ali tveganja, ki jih povzročijo človek;
- (b) se podprejo njihove specifične zmogljivosti, ki se vključijo v predvideno ureditev, saj morajo ob nesreči prve posredovati;
- (c) se izkoristijo pristojnosti, ki jih imajo za vse vrste dejavnosti, ki se izvajajo z namenom usklajevanja in operativnega razvoja, da bi se čim bolj preprečila podvajanja in spodbujala interoperabilnost;
- (d) se okrepi njihova vloga v okviru čezmejnega sodelovanja z izvajanjem skupnih načrtov, programov in usposabljanj.

V Bruslju, 18. oktobra 2018

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Luca JAHIER
